EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 22.11.2010
COM(2010) 673 galīgā redakcija

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

ES iekšējās drošības stratēģija darbībā – pieci soļi pretim drošākai Eiropai

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

ES iekšējās drošības stratēģija darbībā – pieci soļi pretim drošākai Eiropai

1. EIROPAS DROŠĪBAS MODELIS - STRĀDĀJOT KOPĀ DROŠĀKAI EIROPAI

Lielākā daļa Eiropas iedzīvotāju ikdienas dzīvi var vadīt samērā drošos apstākļos. Tajā pašā laikā mūsu sabiedrības saskaras ar nopietniem draudiem drošībai, kas kļūst arvien izvērstāki un komplicētāki. Daudziem pašreizējiem pārbaudījumiem drošības jomā piemīt pārrobežu un daudznozaru raksturs. Neviena dalībvalsts nespēj šiem draudiem stāties pretī viena pati. Tas satrauc mūsu pilsoņus un uzņēmumus. No katriem pieciem Eiropas iedzīvotājiem četri vēlas, lai tiktu pastiprināta ES līmeņa rīcība pret organizēto noziedzību un terorismu[1].

Ir paveikts daudz, lai reaģētu uz radušos apdraudējumu un uzlabotu Eiropas drošību. Pateicoties tam, ka ir stājies spēkā Lisabonas līgums[2], un izmantojot pamatnostādnes, kas sniegtas Stokholmas programmā un tās Rīcības plānā[3], ES tagad ir iespēja veikt turpmāku apņēmīgu rīcību. Iekšējās drošības stratēģijā, kuru pieņēma 2010. gada sākumā Spānijas prezidentūras laikā[4], ir izklāstīti problēmjautājumi, principi un pamatnostādnes, kā šos jautājumus risināt ES, un Komisija ir aicināta ierosināt darbības, lai īstenotu stratēģiju. Tādēļ šis paziņojums – "ES iekšējās drošības stratēģija darbībā" – balstās uz to, par ko dalībvalstis un ES iestādes jau ir vienojušās, un tajā tiek ierosināti risinājumi, kā nākamajos četros gados mēs varētu strādāt kopā, lai efektīvāk apkarotu un novērstu **smagus noziegumus un organizēto noziedzību, terorismu** un **kibernoziedzību**, stiprinātu **mūsu ārējo robežu pārvaldību** un attīstītu **izturētspēju dabas un cilvēku izraisītu katastrofu gadījumos**.

Kopīga programma kopīgiem pārbaudījumiem

ES loma mūsu iekšējās drošības jomā ietver kopīgas politikas izveidi, tiesību aktu pieņemšanu un praktisku sadarbību policijas un tiesu iestāžu sadarbības, robežu pārvaldības un krīžu pārvarēšanas jomā. Cenšoties sasniegt mūsu mērķus drošības jomā, būtisks ir gan ES iekšpolitikas, gan ārpolitikas devums.

Tādēļ paziņojumā "ES iekšējās drošības stratēģija darbībā" ir ierosināta kopīga programma dalībvalstīm, Eiropas Parlamentam, Komisijai, Padomei un aģentūrām un citiem, tostarp pilsoniskajai sabiedrībai un vietējām iestādēm. Šo programmu būtu jāatbalsta saliedētai ES drošības nozarei, kurā ražotāji un pakalpojumu sniedzēji cieši sadarbojas ar gala lietotājiem. Mūsu kopīgie centieni reaģēt uz mūslaiku drošības pārbaudījumiem dos ieguldījumu arī

---

1 *Standard Eurobarometer 71*.

2 Līgums par Eiropas Savienības darbību (LESD).

3 Stokholmas programma – atvērta un droša Eiropa tās pilsoņu un viņu aizsardzības labā (Padomes dokuments 17024/09); Brīvības, drošības un tiesiskuma telpas nodrošināšana Eiropas pilsoņiem. Stokholmas programmas īstenošanas rīcības plāns – COM (2010) 171. Stokholmas programma ir ES programma tieslietu un iekšlietu jomā laikposmam no 2010. gada līdz 2014. gadam.

4 Padomes dokuments 5842/2/2010, Eiropas Savienības iekšējās drošības stratēģija – virzība uz Eiropas drošības modeli.

stratēģijā "Eiropa 2020" izvirzītā Eiropas sociālās tirgus ekonomikas modeļa stiprināšanā un pilnveidošanā.

Drošības politikas jomas, kas balstās uz kopīgām vērtībām

"ES iekšējās drošības stratēģijai darbībā" un instrumentiem un darbībām tās īstenošanai jābūt balstītiem uz mūsu kopīgām vērtībām, tostarp uz tiesiskumu un pamattiesību ievērošanu, kā noteikts **ES Pamattiesību Hartā**[5]. Mūsu pieejai krīžu pārvarēšanai jābūt balstītai uz solidaritāti. Mūsu pretterorisma politikai būtu jābūt samērīgai ar pārbaudījumu apmēru, un galvenā uzmanība būtu jāpievērš iespējamu turpmāku uzbrukumu novēršanai. Efektīva tiesībaizsardzība ES tiek veicināta ar informācijas apmaiņu, šajā sakarā mums ir arī jāaizsargā indivīdu privātums un pamattiesības uz personas datu aizsardzību.

Iekšējā drošība ar globālu perspektīvu

Iekšējo drošību nevar panākt atrauti no pārējās pasaules, tādēļ svarīgi panākt ES drošības iekšējo un ārējo aspektu saskanību un savstarpēju papildināmību. Iekšējās drošības stratēģijas vērtības un prioritātes, tostarp mūsu apņemšanās veicināt cilvēktiesības, demokrātiju, mieru un stabilitāti mūsu kaimiņreģionos un aiz to robežām, ir neatņemama sastāvdaļa pieejā, kas noteikta Eiropas drošības stratēģijā[6]. Kā atzīts minētajā stratēģijā, attiecībām ar mūsu partneriem, jo īpaši ar ASV, ir izšķiroša nozīme cīņā pret smagiem noziegumiem un organizēto noziedzību un terorismu.

Drošība būtu jāiekļauj attiecīgajās stratēģiskajās partnerattiecībās un jāņem vērā dialogā ar mūsu partneriem, plānojot ES finansējumu partnerattiecību nolīgumos. Jo īpaši ar iekšējo drošību saistītās prioritātes būtu skaidri jāiekļauj politiskos dialogos ar trešām valstīm un reģionālām organizācijām, ja tas ir lietderīgi un būtiski vairākveidu draudu, piemēram, cilvēku tirdzniecības, narkotiku tirdzniecības un terorisma, apkarošanai. ES arī pievērsīs īpašu uzmanību trešām valstīm un reģioniem, kuriem var būt nepieciešams ES un dalībvalstu atbalsts un zinātība ne tikai ārējās, bet arī iekšējas drošības interesēs. Pateicoties Eiropas Ārējās darbības dienestam, būs iespējams iekļaut turpmāku rīcību un zinātību, izmantojot dalībvalstu, Padomes un Komisijas prasmes un zināšanas. ES delegācijās, jo īpaši tajās, kas atrodas prioritārajās valstīs, būtu jāiekļauj drošības eksperti, tostarp Eiropola sadarbības koordinatori un tiesneši koordinatori[7]. Šo ekspertu atbilstīgos pienākumus un funkcijas noteiks Komisija un Eiropas Ārējās darbības dienests.

2. IEKŠĒJĀS DROŠĪBAS PIECI STRATĒĢISKIE MĒRĶI

Šajā paziņojumā ir noteikti pārbaudījumi ES drošībai, kuriem turpmākajos gados risinājums nepieciešams vissteidzamāk. Tajā ir ierosināti pieci stratēģiskie mērķi un konkrētas darbības laikposmam no 2011. gada līdz 2014. gadam, kas līdztekus jau notiekošajiem pasākumiem un iniciatīvām palīdzēs stiprināt ES drošību.

---

5 Stratēģija Pamattiesību hartas efektīvai īstenošanai Eiropas Savienībā - COM (2010) 573.

6 "Eiropas drošības stratēģija. Droša Eiropa labākā pasaulē" tika pieņemta 2003. gadā un pārskatīta 2008. gadā.

7 Saskaņā ar Padomes Lēmumu par *Eurojust* 2009/426/TI, kurš jātransponē līdz 2011. gada jūnijam.

Smagiem noziegumiem un organizētajai noziedzībai ir dažādas izpausmes – cilvēku tirdzniecība, narkotiku nelikumīga tirdzniecība, šaujamieroču nelikumīga aprite, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana un atkritumu nelikumīga sūtīšana un izgāšana Eiropā un ārpus tās. Pat šķietami sīki noziegumi, piemēram, laupīšana un automašīnu zādzības, viltotu un bīstamu preču tirdzniecība un ceļojošu noziedznieku grupu darbības bieži ir noziedznieku globālo tīklu vietējās izpausmes. Šiem noziegumiem nepieciešama Eiropas saskaņota pretdarbība. Līdzīgi ir arī **terorisma** gadījumā – mūsu sabiedrības aizvien ir neaizsargātas pret tādiem uzbrukumiem kā sabiedriskā transporta spridzināšana Madridē 2004. gadā un Londonā 2005. gadā. Mums jāstrādā aktīvāk un ciešāk kopā, lai nepieļautu jaunus līdzīgus uzbrukumus.

Vēl viens apdraudējums, kas vēršas plašumā, ir **kibernoziedzība**. Eiropa ir būtisks kibernoziedznieku mērķis savas plaši izvērstās interneta infrastruktūras, lielā lietotāju skaita, ar interneta starpniecību darbojošos ekonomikas nozaru un maksājumu sistēmu dēļ. Pilsoņus, uzņēmumus, valsts pārvaldes iestādes un kritisko infrastruktūru ir labāk jāaizsargā pret noziedzniekiem, kas izmanto moderno tehnoloģiju sasniegumus. Saskaņotāka rīcība nepieciešama arī **robežu drošības** jomā. Pastāvot kopīgām ārējām robežām, Eiropas līmenī jāpievēršas kontrabandai un citām nelikumīgām pārrobežu darbībām. Tāpēc brīvas pārvietošanās jomā būtiska ir ES ārējo robežu efektīva kontrole.

Turklāt pēdējo gadu laikā mēs esam pieredzējuši, ka Eiropā un tās tuvākajos kaimiņreģionos pieaug dabas un cilvēku izraisītu **katastrofu** biežums un to radīto postījumu apmērs. Tas ir apliecinājis, ka ir nepieciešamas lielākas, saskanīgākas un labāk integrētas Eiropas spējas reaģēt krīzes un katastrofu gadījumos, kā arī jāīsteno esošie katastrofu novēršanas politiskie principi un tiesību akti.

1. MĒRĶIS. Sagraut starptautiskos noziedznieku tīklus

Neraugoties uz arvien aktīvāku sadarbību starp tiesībaizsardzības un tiesu iestādēm dalībvalstīs, kā arī dalībvalstu starpā, starptautiskie noziedznieku tīkli joprojām ir ļoti aktīvi, gūstot lielus līdzekļus no noziedzīgām darbībām. Līdztekus korupcijai un vietējo iedzīvotāju un iestāžu iebiedēšanai šādi līdzekļi tiek bieži izmantoti, lai iespiestos ekonomikā un grautu sabiedrības uzticību.

Tādēļ, lai novērstu noziedzību, ir būtiski sagraut noziedznieku tīklus un apkarot finanšu stimulus, kas tos virza. Šajā nolūkā būtu jāstiprina praktiskā sadarbība tiesībaizsardzības jomā. Visu nozaru un dažādu līmeņu iestādēm būtu jādarbojas kopīgi, lai aizsargātu ekonomiku, un noziedzīgi iegūtie līdzekļi būtu efektīvi jāizseko un jākonfiscē. Mums arī jāpārvar šķēršļi, kādus rada valstu atšķirīgās pieejas, ja vajadzīgs, pieņemot tiesību aktus par tiesu iestāžu sadarbību, lai stiprinātu savstarpēju atzīšanu, un nosakot noziedzīgo nodarījumu kopīgas definīcijas un kriminālsodu minimuma līmeņus[8].

---

[8] Jaunākie priekšlikumi direktīvām cilvēku tirdzniecības, bērnu seksuālās izmantošanas un kibernoziegumu jomā ir nozīmīgs pirmais solis šajā virzienā. LESD 83. panta 1. punktā uzskaitīti šādi citi smagi noziegumi: terorisms, nelegāla narkotiku tirdzniecība, nelegāla ieroču tirdzniecība, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana, korupcija, maksāšanas līdzekļu viltošana un organizētā noziedzība.

1. darbība. Noziedznieku tīklu identificēšana un izjaukšana

Lai identificētu un izjauktu noziedznieku tīklus, ir būtiski izprast to dalībnieku darbības metodes un to finansēšanu.

Tādēļ Komisija 2011. gadā ierosinās ES tiesību aktu par **Pasažieru datu reģistra** datu vākšanu par ES teritorijā ieceļojošu vai no tās izceļojošu reisu pasažieriem. Šos datus analizēs ES dalībvalstu iestādes, lai novērstu teroristu uzbrukumus un smagus noziegumus un sauktu pie atbildības par tiem.

Izpratne par finanšu līdzekļu izcelsmes un kustības noziedzīgo raksturu ir atkarīga no informācijas par uzņēmumu īpašniekiem, kā arī fondiem, caur kuriem šie līdzekļi iet. Praksē gan tiesībaizsardzības un tiesu iestādēm, gan administratīvām izmeklēšanas struktūrām, piemēram *OLAF*, gan privātā sektora darbiniekiem šādu informāciju iegūt ir grūti. Tādēļ ES būtu līdz 2013. gadam, ņemot vērā diskusijas ar starptautiskajiem partneriem Finanšu darījumu darba grupā, jāapsver **ES tiesību aktu pārskatīšana nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošanas jomā**, lai stiprinātu juridisko personu pārskatāmību un tiesiskos pasākumus. Lai palīdzētu izsekot noziedznieku finanšu kustību, dažas dalībvalstis ir izveidojušas banku kontu centrālu reģistru. Lai maksimāli izmantotu šādu reģistru lietderīgumu, Komisija 2012. gadā izstrādās pamatnostādnes. Lai efektīvi izmeklētu noziedznieku finanšu darījumus, tiesībaizsardzības un tiesu iestādes būtu jānodrošina ar vajadzīgo aprīkojumu un jāveic to darbinieku apmācība, lai vāktu un analizētu informāciju un attiecīgā gadījumā veiktu tās apmaiņu, pilnībā izmantojot valstu izcilības centrus noziedznieku finanšu izmeklēšanā un Eiropas Policijas akadēmijas *(CEPOL)* mācību programmas. Komisija 2012. gadā ierosinās stratēģiju šajā jomā.

Turklāt noziedznieku tīklu starptautiskā rakstura dēļ nepieciešams veikt vairāk **kopīgo operāciju**, kurās iesaistīta policija, muita, robežsardze un tiesu iestādes dažādās dalībvalstīs, strādājot līdztekus *Eurojust*, Eiropolam un *OLAF*. Šādas operācijas, tostarp **kopējas izmeklēšanas grupas**[9], būtu jāveido – ja nepieciešams, īsā laikā – ar pilnīgu Komisijas atbalstu saskaņā ar prioritātēm, mērķiem un plāniem, ko noteikusi Padome, pamatojoties uz attiecīgu draudu analīzi[10].

Turklāt Komisijai un dalībvalstīm būtu arī turpmāk jānodrošina **Eiropas apcietināšanas ordera** efektīva darbība un jāsniedz ziņojumi par to, tostarp par tā ietekmi uz pamattiesībām.

2. darbība. Ekonomikas aizsardzība pret noziedznieku iefiltrēšanos

Noziedznieku tīkli izmanto korupciju, lai iegūtos līdzekļus ieguldītu likumīgā ekonomikā, graujot publisko iestāžu un ekonomikas sistēmas uzticamību. Būtiski ir saglabāt politisko gribu apkarot korupciju. Tādēļ ir nepieciešama rīcība ES līmenī un labākās prakses apmaiņa, un Komisija 2011. gadā nāks klajā ar priekšlikumu par to, kā uzraudzīt **dalībvalstu pretkorupcijas pasākumus** un tām palīdzēt.

Būtu jāizstrādā politika, kā iesaistīt valsts pārvaldes un regulējošās struktūras, kas atbildīgas par licenču, atļauju, iepirkuma līgumu vai subsīdiju piešķiršanu (**"administratīvā pieeja"**),

---

9 LESD 88. panta 2. punkta b) apakšpunkts un Padomes Lēmums 2008/615/TI par pārrobežu sadarbības pastiprināšanu, jo īpaši apkarojot terorismu un pārrobežu noziedzību.

10 Padomes secinājumi 15358/10 par ES politikas cikla izveidi un īstenošanu organizēto un smago starptautisko noziegumu jomā.

lai aizsargātu ekonomiku pret noziedznieku tīklu iefiltrēšanos. Komisija sniegs dalībvalstīm praktisku atbalstu, 2011. gadā izveidojot valstu kontaktpunktu tīklu, lai izstrādātu labāko praksi, kā arī sponsorējot praktiskus izmēģinājuma projektus.

Viltotās preces dod lielus ienākumus organizētās noziedzības grupējumiem, kropļo vienotā tirgus tirdzniecības modeļus, grauj Eiropas ražošanas nozari un apdraud Eiropas pilsoņu veselību un drošumu. Tādēļ Komisija šādā kontekstā savā gaidāmajā rīcības plānā viltojumu un pirātisma apkarošanai ietvers visas atbilstīgās iniciatīvas, lai veicinātu efektīvāku **intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību**. Tikmēr, lai apkarotu viltotu preču pārdošanu internetā, dalībvalstu muitas iestādēm un Komisijai būtu vajadzības gadījumā jāpielāgo tiesību akti, jāizveido kontaktpunkti valstu muitās un jāveic labākās prakses apmaiņa.

3. darbība. Noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiscēšana

Lai apkarotu noziedznieku tīklu finanšu stimulus, dalībvalstīm jādara viss iespējamais, lai uzliktu arestu noziedzīgi iegūtiem līdzekļiem, tos iesaldētu, pārvaldītu un konfiscētu un lai nodrošinātu, ka tie nenonāk atpakaļ noziedznieku rokās.

Šajā nolūkā Komisija 2011. gadā ierosinās **tiesību aktus**, lai stiprinātu ES tiesisko regulējumu[11] attiecībā uz **konfiskāciju**, jo īpaši lai atļautu trešai personai piemērojamu konfiskāciju[12] un paplašinātu konfiskāciju[13] un lai veicinātu tādu konfiskācijas rīkojumu, kas nav balstīti uz notiesāšanu[14], atzīšanu dalībvalstu starpā.

Dalībvalstīm līdz 2014. gadam **jāizveido Līdzekļu atguves dienesti**[15], kam ir piešķirti nepieciešamie resursi un pilnvaras un veikta nepieciešamā apmācība, un kuriem jāspēj veikt informācijas apmaiņu. Komisija līdz 2013. gadam izstrādās kopīgus rādītājus, pēc kuriem dalībvalstīm būtu jāvērtē šo biroju sniegums. Lai nodrošinātu to, ka iesaldētie līdzekļi nezaudē savu vērtību, pirms tie galu galā tiek konfiscēti, dalībvalstīm turklāt būtu līdz 2014. gadam jānosaka nepieciešamā institucionālā kārtība, piemēram, izveidojot līdzekļu pārvaldības birojus. Līdztekus Komisija 2013. gadā sniegs labākās prakses norādījumus par to, kā nepieļaut, ka noziedznieku grupējumi atgūst konfiscētos līdzekļus.

2. MĒRĶIS. Novērst terorismu un risināt jautājumus saistībā ar vardarbīgu radikalizēšanos un vervēšanu

Terorisma radītie draudi joprojām ir nozīmīgi, un tie visu laiku attīstās[16]. Teroristu organizācijas pielāgojas un īsteno jauninājumus, kā to pierādīja Mumbajas uzbrukumi 2008. gadā, uzbrukuma mēģinājums lidojumā no Amsterdamas uz Detroitu 2009. gada

---

11 Pamatlēmums 2001/500/TI par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu un konfiscēšanu.

12 Trešai personai piemērota konfiskācija ir tādu līdzekļu konfiskācija, kurus persona, pret kuru tiek veikta izmeklēšana vai kura ir notiesāta, ir pārskaitījusi trešām personām.

13 Paplašināta konfiskācija ir spēja konfiscēt līdzekļus, kas neietilpst nozieguma tiešā rezultātā iegūtos līdzekļos, tā, lai nebūtu nepieciešams konstatēt saikni starp līdzekļiem, par kuriem ir aizdomas, ka tie iegūti noziedzīgā ceļā, un konkrētu noziedzīgu darbību.

14 Procedūras, kas nav balstītas uz notiesāšanu, ļauj iesaldēt un konfiscēt līdzekļus neatkarīgi no tā, vai īpašnieks pirms tam ir notiesāts krimināltiesā.

15 Padomes Lēmumā 2007/845/TI katrai dalībvalstij tiek prasīts izveidot savā teritorijā vismaz vienu Līdzekļu atguves dienestu.

16 Jaunākie dati pieejami Eiropola Ziņojumā par terorisma situāciju un tendencēm ES 2010. gadā *(TESAT)*.

Ziemassvētkos un nesen atklātie plāni, kas bija vērsti pret vairākām dalībvalstīm. Draudu avots ir ne tikai organizētie teroristi, bet arī tā saucamie "vientuļie vilki", kuri, pakļaujoties ekstrēmistu propagandai, var būt pievērsušies radikālai pārliecībai un internetā atraduši mācību materiālus. Arī mūsu pasākumiem terorisma apkarošanas jomā jāattīstās, lai ar saskaņotu Eiropas reaģēšanas un novēršanas rīcību, tostarp profilaktisku darbību, apsteigtu draudus[17]. Turklāt ES arī turpmāk būtu jānosaka kritiskā infrastruktūra un jāievieš plāni, lai aizsargātu tos resursus, kas ir būtiski sabiedrības funkcionēšanai un ekonomikai, tostarp transporta pakalpojumus un enerģijas ražošanu un pārvadi.[18]

Dalībvalstīm ir galvenā loma šā mērķa sasniegšanā, veicot saskaņotus un efektīvus pasākumus ar Komisijas pilnīgu atbalstu un ES pretterorisma koordinatora palīdzību.

1. darbība. Iespēju radīšana kopienām novērst radikalizēšanos un vervēšanu

Radikalizēšanos, kas var novest pie terorisma aktiem, vislabāk var iegrožot līmenī, kas ir vistuvāk svārstīgākajiem indivīdiem visvairāk skartajās kopienās. Tam nepieciešama cieša sadarbība ar vietējām iestādēm un pilsonisko sabiedrību un iespēju radīšana galvenajām grupām neaizsargātajās kopienās. Uz radikalizēšanās un vervēšanas novēršanu vērstās darbības centrs ir – un tam arī turpmāk jābūt – valstu līmenī.

Vairākas dalībvalstis izvērš pasākumus šajā jomā, un dažas pilsētas ES ir izstrādājušas pieejas, kas vērstas uz vietējām kopienām, un novēršanas politiku. Šādām iniciatīvām bieži ir bijuši panākumi, un Komisija palīdzēs veicināt šādas pieredzes apmaiņu[19].

Pirmām kārtām Komisija partnerībā ar Reģionu komiteju veicinās **ES radikalizēšanās apzināšanas tīkla** izveidi līdz 2011. gadam, ko atbalstītu tiešsaistes forums un ES mēroga konferences, lai apvienotu pieredzi, zināšanas un labo praksi, kā veicināt radikalizēšanās apzināšanos un uzlabot saziņas metodes, lai apstrīdētu teroristu vēstījumus. Šajā tīklā darbosies politikas veidotāji, tiesībaizsardzības un drošības amatpersonas, prokurori, vietējās iestādes, akadēmiskās aprindas, uz vietas esošie eksperti un pilsoniskās sabiedrības organizācijas, tostarp cietušo grupas. Dalībvalstīm būtu jāizmanto šā tīkla ietvaros radītās idejas, lai veidotu fiziskas un virtuālas sabiedriskas vietas atklātām debatēm, kas rosina uzticamus priekšzīmes rādītājus un uzskatu veidotājus paust pozitīvas ziņas, piedāvājot alternatīvu teroristu vēstījumiem. Komisija arī atbalstīs pilsoniskās sabiedrības organizāciju darbu, kuras atklāj, tulko un apstrīd vardarbīgu ekstrēmistu propagandu internetā.

Otrkārt, Komisija 2012. gadā rīkos **ministru konferenci** par radikalizēšanās un vervēšanas novēršanu, kurā dalībvalstīm būs iespēja izklāstīt efektīvas darbības piemērus, kā pretdarboties ekstrēmistu ideoloģijai.

---

17 ES 2005. gada novembra terorisma apkarošanas stratēģijā (Dok. 14469/4/05) ir izklāstīta četrvirzienu pieeja, kas sastāv no novēršanas, aizsardzības, vajāšanas un reaģēšanas. Sīkākam izklāstam skat. "ES Pretterorisma politika. Galvenie sasniegumi un nākotnes uzdevumi" – COM (2010) 386.

18 Direktīva par Eiropas kritisko infrastruktūru (2008/114/EK), kas ir daļa no plašākās Eiropas programmas kritiskās infrastruktūras aizsardzībai, kuras darbības joma pārsniedz aizsardzību pret teroristu draudiem.

19 ES radikalizācijas un vervēšanas apkarošanas stratēģijas (CS/2008/15175) ietvaros Komisija ir atbalstījusi pētniecību un Eiropas radikalizācijas ekspertu tīkla izveidi, lai pētītu radikalizācijas un vervēšanas būtību, dalībvalstu vadītus projektus, piemēram, par vietēja mēroga sabiedriskās kārtības nodrošināšanu, komunikāciju un radikalizāciju cietumos, un piešķīrusi aptuveni 5 miljonus euro uz cietušajiem vērstiem projektiem, kā arī atbalsta no terorisma cietušo personu apvienību tīklu.

Treškārt, ņemot vērā šīs iniciatīvas un diskusijas, Komisija izstrādās **rokasgrāmatu, kurā tiks izklāstīta darbība un pieredze**, lai sniegtu atbalstu dalībvalstu centieniem, sākot no radikalizēšanās novēršanas augstākā līmenī līdz vervēšanas izjaukšanai, kā arī tas, kā radīt iespējas izkļūt no teroristu tīkliem un rehabilitēt šādas personas.

2. darbība. Teroristu piekļuves liegšana finansējumam un materiāliem un to veikto darījumu izsekošana

Komisija 2011. gadā apsvērs administratīvo pasākumu sistēmas izstrādi saskaņā ar Līguma 75. pantu attiecībā uz līdzekļu iesaldēšanu, lai novērstu un apkarotu terorismu un ar to saistītas darbības. Prioritārā kārtā gan ar leģislatīvu, gan neleģislatīvu darbību nepieciešams īstenot ES 2008. gada rīcības plānu par piekļuves liegšanu sprāgstvielām un 2009. gada rīcības plānu par ķīmiskām, bioloģiskām, radioloģiskām un kodolvielām *(CBRN).* Tas ietver Komisijas 2010. gadā ierosinātās regulas pieņemšanu, ierobežojot piekļuvi ķīmiskiem prekursoriem, kurus lieto sprāgstvielu izgatavošanai. Tas arī ietver Eiropas specializēto *CBRN* tiesībaizsardzības nodaļu tīkla izveidi, nodrošinot, ka dalībvalstis savos plānos ņem vērā *CBRN* risku. Vēl viens pasākums ietver tiesībaizsardzības agrīnās brīdināšanas sistēmas izveidi Eiropolā attiecībā uz incidentiem, kas saistīti ar *CBRN* materiāliem. Šīm darbībām nepieciešama cieša sadarbība ar dalībvalstīm, un tajās attiecīgos gadījumos būtu jāiesaista publiskā un privātā sektora partnerības. Lai samazinātu risku, ka teroristu organizācijas un valsts dalībnieki iegūst piekļuvi tām precēm, kuras varētu lietot sprāgstvielu un masu iznīcināšanas ieroču (bioloģisko, ķīmisko vai kodolieroču) izgatavošanai, ES būtu jāpastiprina divējāda lietojuma preču eksporta kontroles sistēma un tās īstenošana ES robežās un starptautiskā mērogā.

Pēc Teroristu finansējuma izsekošanas programmas nolīguma parakstīšanas ar ASV Komisija 2011. gadā **izstrādās politiku, kā ES izgūt un analizēt finanšu ziņojumapmaiņas datus**, kas tiek glabāti tās teritorijā.

3. darbība. Transporta aizsardzība

Komisija turpinās pilnveidot ES aviācijas un jūras transporta drošības režīmu, balstoties uz nepārtrauktu draudu un riska novērtējumu. Tā ņems vērā drošības pētniecības metožu un tehnoloģiju jomā panākto progresu, izmantojot ES programmas, piemēram, *Galileo* un *GMES*[20] Eiropas Zemes novērošanas iniciatīvu. Tā strādās, lai panāktu sabiedrības sapratni, cenšoties rast vēl labāku līdzsvaru starp augstāko iespējamo drošības līmeni un ceļošanas ērtībām, izmaksu kontroli un privātuma un veselības aizsardzību, kā arī liks uzsvaru uz to, lai arī turpmāk tiktu stiprinātas pārbaudes, kā arī īstenošanas sistēma, tostarp kravu operāciju uzraudzība. Starptautiskajai sadarbībai ir būtiska nozīme, un tā var palīdzēt veicināt drošības standartu uzlabošanu visā pasaulē, vienlaikus nodrošinot resursu efektīvu izmantošanu un ierobežojot drošības pārbaužu nevajadzīgu pārklāšanos.

Ir iespējas un pamats izvērst aktīvāku Eiropas pieeju plašajai un kompleksajai **sauszemes transporta drošības** jomai un jo īpaši pasažieru transporta drošībai[21]. Komisija plāno paplašināt pašreizējo darbu pie pilsētas transporta drošības, aptverot a) vietējo un reģionālo dzelzceļa satiksmi un b) ātrgaitas dzelzceļa satiksmi, tostarp ar to saistīto infrastruktūru.

---

20 *GMES* ir Globālā vides un drošības uzraudzība.

21 Eiropadomes 2004. gada 25. marta Deklarācija par terorisma apkarošanu.

Pašlaik ES līmeņa darbība aprobežojas ar informācijas un labākās prakses apmaiņu, kam iemesls ir subsidiaritātes jautājumi un tas, ka nav starptautiskas organizācijas, kas būtu pielīdzināma Starptautiskajai Jūrniecības organizācijai vai Starptautiskajai civilās aviācijas organizācijai, kas prasa koordinētu Eiropas pieeju. Komisija uzskata, ka būtu lietderīgi kā pirmo soli pretim turpmākai darbībai izskatīt jautājumu par pastāvīgas komitejas izveidi sauszemes transporta drošības jautājumos, kuru vadītu Komisija un kurā būtu iesaistīti transporta un tiesībaizsardzības eksperti, kā arī par foruma izveidi viedokļu apmaiņai ar ieinteresētām personām no publiskā un privātā sektora, ņemot vērā iepriekšējo pieredzi aviācijas un jūras transporta drošības jomā. Ņemot vērā nesenos notikumus, ir pastiprināts darbs, kas tiek veikts, lai pilnveidotu un stiprinātu procedūras kravu gaisa pārvadājumu uzraudzībai tranzītā no trešām valstīm.

Transporta drošības jautājumi tiks sīki skatīti paziņojumā par transporta drošības politiku, kuru paredzēts sniegt 2011. gadā.

3. MĒRĶIS. Uzlabot pilsoņu un uzņēmumu drošību kibertelpā

IT tīklu drošība ir būtisks faktors informācijas sabiedrības pienācīgai darbībai. Tas ir atzīts nesen publicētajā Digitālajā programmā Eiropai[22], kurā pievēršas jautājumiem saistībā ar kibernoziegumiem, kiberdrošību, drošāku internetu un privātumu, kas ir galvenie elementi, lai nostiprinātu tīkla lietotāju uzticību un drošību. Jaunu informācijas tehnoloģiju strauja attīstība un izmantošana ir arī kalpojusi par pamatu jauniem noziedzīgu darbību veidiem. Kibernoziegumi ir globāla parādība, kas rada būtisku kaitējumu ES iekšējam tirgum. Internetam tā struktūras dēļ robežu nav, toties jurisdikcija kibernoziegumu vajāšanai beidzas pie valstu robežām. Dalībvalstīm jāapvieno centieni ES līmenī. Eiropola Augsto tehnoloģiju noziegumu centram jau tagad ir nozīmīga koordinatora loma tiesībaizsardzībā, taču nepieciešama turpmāka rīcība.

1. darbība. Tiesībaizsardzības un tiesu iestāžu spēju attīstīšana

ES līdz 2013. gadam esošo struktūru ietvaros izveidos **kibernoziegumu centru**, ar kura starpniecību dalībvalstis un ES iestādes varēs attīstīt darbības un analītiskās spējas izmeklēšanas jomā, kā arī sadarbību ar starptautiskiem partneriem[23]. Centrs uzlabos esošo novēršanas un izmeklēšanas pasākumu novērtēšanu un uzraudzību, sniegs atbalstu tiesībaizsardzības un tiesu iestāžu apmācības un izpratnes veicināšanas attīstīšanai, izveidos sadarbību ar Eiropas Tīklu un informācijas drošības aģentūru *(ENISA)* un saskarni ar valstu un valsts pārvaldes iestāžu reaģēšanas grupu datorapdraudējumu gadījumos *(CERT)* tīklu. Kibernoziegumu centram būtu jākļūst par kontaktiestādi Eiropas cīņā pret kibernoziegumiem.

Valstu līmenī dalībvalstīm būtu jānodrošina kopīgi standarti policijai, tiesnešiem, izmeklētajiem un tiesu ekspertīzei, veicot kibernoziegumu izmeklēšanu un kriminālvajāšanu. Dalībvalstis tiek mudinātas sadarbībā ar *Eurojust*, *CEPOL* un Eiropolu līdz 2013. gadam attīstīt savas kibernoziedzības apzināšanās un apmācības spējas un izveidot izcilības centrus valstu līmenī vai partnerībā ar citām dalībvalstīm. Šiem centriem būtu cieši jāsadarbojas ar akadēmiskajām aprindām un nozari.

---

22 COM (2010) 245.

23 Komisija 2011. gadā pabeigs priekšizpēti par centru.

2. darbība. Sadarbība ar nozari, lai radītu iespējas un aizsardzību pilsoņiem

Visām dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka cilvēki var vienkāršā veidā **ziņot par kibernoziegumiem**. Pēc izvērtēšanas šī informācija tiktu iestrādāta valsts un attiecīgā gadījumā Eiropas kibernoziedzības trauksmes platformā. Balstoties uz vērtīgo darbu, kāds paveikts „Drošāka interneta" programmas ietvaros, dalībvalstīm būtu arī jānodrošina pilsoņiem vienkārša piekļuve konsultatīvai informācijai par kiberdraudiem un piesardzības pamatpasākumiem, kādi būtu jāveic. Šajā konsultatīvajā materiālā būtu jāiekļauj informācija par to, kā cilvēki var aizsargāt savu privātumu tiešsaistē, atklāt draudzīgu izturēšanos pret bērniem seksuālās izmantošanas nolūkā un ziņot par to, aprīkot savus datorus ar pretvīrusu pamatprogrammatūru un ugunssienām, pārvaldīt paroles un atklāt pikšķerēšanu, domēnsagrozi vai citus uzbrukumus. Komisija 2013. gadā izveidos reāllaika centrālu kopīgo resursu un labākās prakses fondu dalībvalstīm un nozarei.

Publiskā un privātā sektora sadarbība jāstiprina arī Eiropas līmenī ar Eiropas publiskā un privātā sektora partnerību infrastruktūru noturības jautājumos *(EP3R)*. Tai būtu tālāk jāattīsta inovatīvie pasākumi un instrumenti, lai uzlabotu drošību, tostarp kritiskās infrastruktūras drošību, un tīklu un informācijas infrastruktūras noturību. Turklāt *EP3R* būtu jāsadarbojas ar starptautiskiem partneriem, lai uzlabotu IT tīklu globālo riska pārvaldību.

Pret nelegālu interneta saturu – tostarp musināšanu uz terorismu,– būtu jāvēršas, izmantojot sadarbības pamatnostādnes, balstoties uz brīdināšanu un serveru slēgšanu, ko Komisija plāno līdz 2011. gadam izstrādāt kopā ar interneta pakalpojumu sniedzējiem, tiesībaizsardzības iestādēm un bezpeļņas organizācijām. Lai sekmētu šo ieinteresēto personu saziņu un sadarbību, Komisija rosinās izmantot internetā bāzētu Nozaru un tiesībaizsardzības saziņas platformu cīņai pret kibernoziedzību.

3. darbība. Spēju uzlabošana darbam ar kiberuzbrukumiem

Jāveic vairāki pasākumi, lai uzlabotu novēršanu, atklāšanu un ātru reakciju kiberuzbrukumu vai informācijas pārraides pārtraukšanas gadījumos. Pirmkārt, līdz 2012. gadam visām dalībvalstīm un ES iestādēm pašām būtu jābūt sekmīgi funkcionējošai ***CERT***. Svarīgi, lai tad, kad tās tiks izveidotas, visas *CERT* un tiesībaizsardzības iestādes sadarbotos novēršanas un reaģēšanas jomā. Otrkārt, dalībvalstīm līdz 2012. gadam būtu jāsatīklo to valsts / valsts pārvaldes *CERT*, lai uzlabotu Eiropas sagatavotību. Šai darbībai ir arī būtiska loma, lai ar Komisijas un *ENISA* atbalstu līdz 2013. gadam izstrādātu Informācijas apmaiņas un brīdināšanas sistēmu *(EISAS)* plašākai sabiedrībai un izveidotu kontaktpunktu tīklu starp attiecīgajām struktūrām un dalībvalstīm. Treškārt, dalībvalstīm kopā ar *ENISA* būtu jāizstrādā valstu darbnepārtrauces plāni un regulāri jāveic valsts un Eiropas līmeņa mācības, kā reaģēt uz incidentu un atgūties pēc avārijas. Kopumā *ENISA* sniegs atbalstu šīm darbībām nolūkā uzlabot *CERT* standartus Eiropā.

4. MĒRĶIS. Drošības stiprināšana, izmantojot robežu pārvaldību

Esot spēkā Lisabonas līgumam, ES ir labākas iespējas izmantot sinerģiju starp robežu pārvaldības politiku attiecībā uz personām un precēm solidaritātes un atbildības sadalījuma garā[24]. Attiecībā uz personu pārvietošanos ES migrācijas pārvaldību un cīņu pret noziedzību

[24] LESD 80. pants.

var uzskatīt par integrētās robežu pārvaldības stratēģijas dubultmērķi. Tas balstās uz trim stratēģiskiem virzieniem:

- jaunās tehnoloģijas pastiprināta izmantošana robežpārbaudēm (otrās paaudzes Šengenas informācijas sistēma (*SIS II*), Vīzu informācijas sistēma (VIS), ieceļošanas/izceļošanas sistēma un reģistrēto ceļotāju programma);

- jaunās tehnoloģijas pastiprināta izmantošana robežu uzraudzībā (Eiropas Robežu uzraudzības sistēma, *EUROSUR*) ar *GMES* drošības dienestu atbalstu un vienotas vides informācijas apmaiņai *(CISE)* ES jūrniecības jomā pakāpeniska izstrāde[25]; kā arī

- dalībvalstu uzlabota koordinācija ar *Frontex* starpniecību.

Attiecībā uz preču kustību 2005. gadā veiktie "drošības grozījumi" Kopienas Muitas kodeksā[26] lika pamatu robežas drošības stiprināšanai un vēl atvērtākai tirdzniecībai ar drošas izcelsmes precēm. Uz visām kravām, kas tiek ievestas ES, attiecas riska analīze drošības un drošuma nolūkos, pamatojoties uz kopīgiem riska kritērijiem un standartiem. Resursu izmantošana ir efektīvāka, jo tie ir vairāk vērsti uz potenciāli riskantām kravām. Sistēma balstās uz ekonomikas dalībnieku iepriekš sniegtu informāciju par tirdzniecības darbībām, kopīgas riska pārvaldības sistēmas izveidi, kā arī atzīto komersantu programmu, kas piemērojama visām precēm, kas tiek ievestas ES vai izvestas no tās. Šie instrumenti ir papildinoši un veido visaptverošu arhitektūru, kura tiek pilnveidota, lai pretdarbotos arvien sarežģītākajām noziedzīgajām organizācijām, pret kurām dalībvalstis nespēj cīnīties vienas pašas.

1. darbība. *EUROSUR* pilna potenciāla izmantošana

Komisija 2011. gadā nāks klajā ar tiesību akta priekšlikumu, lai **izveidotu *EUROSUR*** nolūkā sekmēt iekšējo drošību un cīņu pret noziedzību. *EUROSUR* izveidos mehānismu, lai dalībvalstu iestādes varētu veikt operatīvās informācijas apmaiņu saistībā ar robežu novērošanu un sadarbotos savā starpā un ar *Frontex* taktiskā, operatīvā un stratēģiskā līmenī[27]. *EUROSUR* izmantos jaunās tehnoloģijas, kas izstrādātas ES finansētu pētniecības projektu un pasākumu ietvaros, piemēram, satelītattēlus, lai atklātu un izsekotu mērķus pie jūras robežas, piemēram, izsekojot ātrgaitas kuģus, kas ved uz ES narkotikas.

Pēdējo gadu laikā ir sāktas divas lielas iniciatīvas operatīvās sadarbības pie jūras robežām jomā – viena attiecas uz cilvēku tirdzniecību un cilvēku kontrabandu un ir Frontex paspārnē, otra attiecas uz narkotiku tirdzniecību un notiek *MAOC-N*[28] un *CeCLADM*[29] ietvaros. Izstrādājot integrētu un operatīvu darbību pie ES jūras robežas, ES 2011. gadā sāks izmēģinājuma projektu pie savas dienvidu un dienvidrietumu robežas, iesaistot abus minētos

---

25 Komisijas paziņojums "Ceļā uz jūrniecības pārraudzības integrēšanu – vienota vide informācijas apmaiņai ES jūrniecības jomā", COM (2009) 538.

26 Padomes Regula (EK) Nr. 648/2005, ar kuru izdara grozījumus Padomes Regulā (EK) Nr. 2913/92 par Kopienas muitas kodeksa izveidi.

27 Komisijas priekšlikumi *EUROSUR* sistēmas izstrādei un vienotas vides informācijas apmaiņai *(CISE)* ES jūrniecības jomā izstrādei ir izklāstīti attiecīgi COM (2008) 68 un COM (2009)538. Nesen tika pieņemts sešu posmu ceļvedis *CISE* izveidei – COM (2010) 584.

28 *MAOC-N* - Narkotiku jūras ceļu izpētes un operatīvais centrs.

29 *CeCLAD-M* - Vidusjūras Narkotiku apkarošanas koordinācijas centrs.

centrus, Komisiju, *Frontex* un Eiropolu. Šajā izmēģinājuma projektā tiks pētīta riska analīzes un novērošanas datu sinerģija kopīgu interešu jomās attiecībā uz dažādiem draudu veidiem, piemēram, narkotikām un cilvēku kontrabandu[30].

2. darbība. *Frontex* ieguldījuma stiprināšana pie ārējām robežām

Operāciju laikā *Frontex* rīcībā nonāk būtiska informācija par noziedzniekiem, kas iesaistīti nelegālās tirdzniecības tīklos. Taču pašlaik šo informāciju nevar tālāk izmantot riska analīzē vai lai mērķtiecīgāk plānotu turpmākās kopīgās operācijas. Turklāt attiecīgie dati par aizdomās turētiem noziedzniekiem nenonāk pie kompetentajām valstu iestādēm vai Eiropola turpmākai izmeklēšanai. Tāpat Eiropols nevar veikt informācijas apmaiņu no savām analītiskā darba datnēm. Pamatojoties uz pieredzi un ES vispārējās pieejas informācijas pārvaldībai kontekstā[31] Komisija uzskata, ka, pilnvarojot *Frontex* apstrādāt un izmantot šo informāciju ierobežotā darbības jomā un saskaņā ar skaidri noteiktiem personas datu pārvaldības noteikumiem, tiks dots būtisks ieguldījums noziedzīgu organizāciju izjaukšanā. Tomēr tas nedrīkstētu izraisīt *Frontex* un Eiropola uzdevumu pārklāšanos.

Sākot no 2011. gada, Komisija ar *Frontex* un Eiropola kopīgu līdzdalību līdz katra gada beigām sniegs pārskatu par konkrētiem pārrobežu noziegumiem, piemēram, cilvēku tirdzniecību, cilvēku kontrabandu un nelegālu preču kontrabandu. Šis gada pārskats kalpos par pamatu, lai novērtētu sākot no 2012. gada veicamo *Frontex* un tās kopīgo operāciju un policijas, muitas un citu specializēto tiesībaizsardzības iestāžu kopīgo operāciju nepieciešamību.

3. darbība. Preču aprites pār ārējām robežām kopīga riska pārvaldība

Pēdējo gadu laikā notikusi būtiska attīstība juridiskajā un strukturālajā jomā, lai uzlabotu starptautisko piegādes ķēžu un preču, kas šķērso ES robežu, aprites drošību un drošumu. Vienotajā riska pārvaldības sistēmā *(CRMF)*, kuru īsteno muitas iestādes, ir iekļauts nepārtraukta elektronisko tirdzniecības datu skrīnings pirms ievešanas (un pirms izvešanas), lai noteiktu drošības risku un drošuma apdraudējumu ES un tās iedzīvotājiem, kā arī atbilstīgi risinātu šos riskus. Ar *CRMF* tiek piemērotas arī intensīvākas pārbaudes, kas vērstas uz apzinātajām prioritārajām jomām, tostarp tirdzniecības politiku un finanšu riskiem. Turklāt tā paredz arī sistemātisku riska informācijas apmaiņu ES līmenī.

Nākamajos gados risināms pārbaudījums būs nodrošināt vienotu, augsti kvalitatīvu sniegumu riska pārvaldības, saistītā riska analīzes un uz risku balstītas kontroles jomā visās dalībvalstīs. Papildus iepriekš minētajam gada pārskatam par nelegālu preču kontrabandu Komisija izstrādās ES līmeņa muitas novērtējumus, lai pievērstos kopīgiem riskiem. Robežu drošības stiprināšanai būtu jāizmanto informācijas sakopošana ES līmenī. Lai līdz vajadzīgajam līmenim stiprinātu muitas drošību pie ārējām robežām, Komisija 2011. gadā strādās pie risinājumiem, lai uzlabotu **ES līmeņa spējas veikt riska analīzi un pievērsties tiem**, un vajadzības gadījumā nāks klajā ar priekšlikumiem.

---

30 Šis projekts papildinās citus integrētās jūras telpas novērošanas projektus, piemēram, *BlueMassMed* un *Marsuno*, kuru mērķis ir optimizēt jūras telpas novērošanas efektivitāti Vidusjūrā, Atlantijas okeānā un Ziemeļeiropas jūru baseinos.

31 Pārskats par informācijas pārvaldību brīvības, drošības un tiesiskuma jomā - COM (2010) 385.

4. darbība. Iestāžu sadarbības uzlabošana valstu līmenī

Dalībvalstīm līdz 2011. gada beigām būtu jāsāk izstrādāt **kopīgu riska analīzi**. Tajā būtu jāiesaista visas attiecīgās iestādes, kam ir sava loma drošības jomā, tostarp policija, robežsardze un muitas iestādes, kas identificē karstos punktus un vairākveidu un pārnozaru draudus pie ārējām robežām, piemēram, atkārtota cilvēku un narkotiku kontrabanda no tā paša reģiona tajā pašā robežšķērsošanas punktā. Šai analīzei būtu jāpapildina Komisijas gada pārskati par pārrobežu noziedzību, *Frontex* un Eiropolam sniedzot kopīgu ieguldījumu. Līdz 2010. gada beigām Komisija pabeigs pētījumu, lai noteiktu labāko praksi robežsardzes un muitas iestāžu sadarbībai pie ES ārējām robežām un apsvērs labāko veidu, kā to izplatīt. Komisija 2012. gadā nāks klajā ar ierosinājumu, kā **uzlabot koordināciju robežpārbaužu jomā**, kuras veic dažādas valsts iestādes (policija, robežsardze un muita). Papildus tam Komisija līdz 2014. gadam kopā ar *Frontex*, Eiropolu un Eiropas Patvēruma atbalsta biroju izstrādās minimuma standartus un labāko praksi iestāžu sadarbībai. Tos jo īpaši piemēros kopīgai riska analīzei, kopīgai izmeklēšanai, kopīgām operācijām un izlūkdatu apmaiņai.

5. MĒRĶIS. Uzlabot Eiropas izturētspēju krīzes un katastrofu gadījumos

ES ir pakļauta dažādām potenciālām krīzes situācijām un katastrofām, piemēram, saistībā ar klimata pārmaiņām vai tādām, ko izraisa teroristu un kiberuzbrukumi kritiskajai infrastruktūrai, ļaunprātīgi vai aiz neuzmanības izraisīta slimību ierosinātāju vai patogēnu izplatīšanās, pēkšņi gripas uzliesmojumi un infrastruktūras avārijas. Šādi pārnozaru draudi rada nepieciešamību uzlabot ilgtermiņa prakses efektivitāti un saskanīgumu krīzes un katastrofu pārvarēšanas jomā. Nepieciešama gan solidāra reakcija, gan atbildība par novēršanu un sagatavotību, liekot uzsvaru uz visu potenciālo apdraudējumu riska labāku novērtējumu un riska pārvaldību ES līmenī.

1. darbība. Pilnībā izmantot solidaritātes klauzulu

Lisabonas līguma solidaritātes klauzulā[32] ir noteikts juridisks pienākums ES un tās dalībvalstīm savstarpēji sniegt palīdzību, ja kāda dalībvalsts ir teroristu uzbrukuma vai arī dabas vai cilvēku izraisītas katastrofas upuris. Īstenojot šo klauzulu, ES mērķis ir labāka organizētība un efektivitāte krīzes pārvarēšanā gan attiecībā uz novēršanu, gan reaģēšanu. Pamatojoties uz Komisijas un Augstās Pārstāves pārnozaru priekšlikumu, ko paredzēts iesniegt 2011. gadā, ES kolektīvais uzdevums būs **īstenot solidaritātes klauzulu praksē**.

2. darbība. Visu apdraudējumu pieeja draudu un riska novērtējumam

Līdz 2010. gada beigām Komisija kopā ar dalībvalstīm izstrādās ES **riska novērtējuma** un kartēšanas pamatnostādnes katastrofu pārvaldībai, balstoties uz daudzu apdraudējumu un daudzu risku pieeju, principā aptverot visas dabas un cilvēku izraisītas katastrofas. Līdz 2011. gada beigām dalībvalstīm būtu jāizstrādā valsts pieeja riska pārvaldībai, ietverot riska analīzi. Uz šāda pamata Komisija līdz 2012. gada beigām sagatavos nozares aptverošu pārskatu par galvenajiem dabas un cilvēka radītajiem riskiem, ar ko ES var saskarties

[32] LESD 222. pants.

turpmāk[33]. Turklāt ar Komisijas iniciatīvu veselības drošības jomā, kuru plānots izstrādāt 2011. gadā, ir iecerēts stiprināt ES riska pārvaldības koordinēšanu, un ar to uzlabos esošās struktūras un mehānismus sabiedrības veselības jomā.

Attiecībā uz **draudu novērtējumu** Komisija atbalstīs centienus uzlabot savstarpēju sapratni par dažādām draudu līmeņu definīcijām un uzlabot saziņu gadījumos, kad šie līmeņi ir pakļauti izmaiņām. Dalībvalstis tiek aicinātas 2012. gadā izstrādāt savus terorisma un citu ļaunprātīgu draudu novērtējumus. Sākot no 2013. gada, Komisija sadarbībā ar ES pretterorisma koordinatoru un dalībvalstīm, balstoties uz valstu novērtējumiem, sagatavos regulārus pārskatus par aktuālajiem draudiem.

ES būtu līdz 2014. gadam jāizveido saskanīga **riska pārvaldības politika**, sasaistot draudu un riska novērtējumus ar lēmumu pieņemšanu.

3. darbība. Dažādu situācijas apzināšanās centru sasaiste

Efektīva un koordinēta reakcija krīzes apstākļos ir atkarīga no spējām ātri gūt visaptverošu un precīzu pārskatu par situāciju. Informācija par situāciju ES un ārpus tās jāiegūst no visiem attiecīgiem avotiem, jāanalizē, jānovērtē un jāsniedz dalībvalstīm un ES iestāžu darbības un politiskajiem atzariem. Izmantojot pilnībā tīklotas drošas iekārtas, pareizo aprīkojumu un pienācīgi apmācītus darbiniekus, ES var **izstrādāt integrētu pieeju, pamatojoties uz krīzes situācijas kopīgu uztveri.**

Pamatojoties uz esošām spējām un zinātību, Komisija līdz 2012. gadam nostiprinās saiknes starp nozaru agrīnās brīdināšanas un krīzes sadarbības funkcijām[34], tostarp attiecībā uz veselību, civilo aizsardzību, kodolriska uzraudzību un terorismu, un izmantos ES vadītās darbības programmas. Šie pasākumi palīdzēs uzlabot saiknes starp ES aģentūrām un Eiropas Ārējās darbības dienestu, tostarp Situāciju centru, un ļaus labāk veikt informācijas apmaiņu un vajadzības gadījumā izstrādāt kopīgus ES draudu un riska novērtējuma ziņojumus.

Efektīvai koordinācijai starp ES iestādēm, struktūrām un aģentūrām nepieciešama saskanīga vispārēja sistēma klasificētās informācijas aizsardzībai. Tādēļ Komisija plāno 2011. gadā šajā sakarā nākt klajā ar priekšlikumu.

4. darbība. Eiropas reaģēšanas spējas ārkārtas situācijās attīstīšana, lai reaģētu uz katastrofām

ES jāspēj reaģēt uz katastrofām gan ES, gan ārpus tās. Nesenajos notikumos gūtā mācība liecina, ka ir iespējams veikt tālākus uzlabojumus attiecībā uz darbības izvēršanas ātrumu un tās piemērotību, operatīvo un politisko koordināciju un ES reaģēšanas katastrofas gadījumā uzskatāmību gan iekšēji, gan ārēji.

---

33 Padomes secinājumi par Kopienas sistēmu, lai Eiropas Savienībā novērstu katastrofas, 2009. gada novembris.

34 Komisija arī turpmāk izmantos un tālāk attīstīs *ARGUS* - skat. COM (2005) 662 - un ar to saistītas procedūras attiecībā uz daudznozaru krīzēm ar savstarpēji saistītu risku, kā arī procedūras visu Komisijas dienestu koordinācijai.

Saskaņā ar nesen pieņemto reaģēšanas stratēģiju katastrofu gadījumos[35] ES būtu **jānodrošina Eiropas reaģēšanas spējas ārkārtas situācijās**, balstoties uz dalībvalstu līdzekļiem, ko tās iepriekš apņēmušās sniegt, pēc vajadzības piesaistot ES operācijām, kā arī iepriekš saskaņotiem ārkārtas rīcības plāniem. Efektivitāte un izmaksu lietderīgums būtu jāpalielina, izmantojot kopīgu loģistiku un vienkāršākus un iedarbīgākus pasākumus transporta resursu apvienošanai un līdzfinansēšanai. Lai īstenotu galvenos priekšlikumus, 2011. gadā tiks iesniegti tiesību aktu priekšlikumi.

3. STRATĒĢIJAS ĪSTENOŠANA

Par "Iekšējās drošības stratēģijas darbībā" īstenošanu ir kopīgi atbildīgas ES iestādes, dalībvalstis un ES aģentūras. Tam nepieciešams saskaņots stratēģijas īstenošanas process, kurā skaidri noteiktas lomas un atbildība, un Padome un Komisija ciešā sadarbībā ar Eiropas Ārējās darbības dienestu to virza pretim stratēģisko mērķu sasniegšanai. Komisija jo īpaši sniegs atbalstu Pastāvīgās komitejas operatīvai sadarbībai iekšējās drošības jautājumos *(COSI)* pasākumiem, lai nodrošinātu, ka tiek veicināta un stiprināta operatīvā sadarbība un tiek veicināta dalībvalstu kompetento iestāžu rīcības koordinēšana[36].

Īstenošana

Prioritātes tiks atspoguļotas gan ES aģentūru, gan valsts līmeņa darbības plānošanā, kā arī Komisijas darba programmās. Komisija nodrošinās, ka uz drošību attiecīgie pasākumi, tostarp drošības pētniecība, nozares politika un projekti ar iekšējo drošību saistīto ES finansējuma programmu ietvaros ir saskanīgi ar stratēģiskajiem mērķiem. Pētniecība drošības jomā arī turpmāk tiks finansēta daudzgadu pētniecības un izstrādes pamatprogrammas ietvaros. Lai nodrošinātu sekmīgu īstenošanu, Komisija izveidos iekšēju darba grupu. Piedalīties tiks aicināts Eiropas Ārējās darbības dienests, lai nodrošinātu saskanību ar plašāko Eiropas drošības stratēģiju un izmantotu sinerģiju starp iekšpolitiku un ārpolitiku, tostarp riska un draudu novērtējumus. Šajā pašā nolūkā *COSI* un Politikas un drošības komitejai būtu jāstrādā kopā un regulāri jātiekas.

ES finansējums, kas varētu būt nepieciešams laikposmam no 2011. gada līdz 2013. gadam, tiks darīts pieejams pašreizējās daudzgadu finanšu shēmas maksimālajās robežās. Laikam pēc 2013. gada finansējums iekšējās drošības jomā tiks skatīts kontekstā ar visu uz šo laikposmu attiecināmo priekšlikumu apspriešanu Komisijā. Šīs apspriešanas ietvaros Komisija apsvērs, cik lietderīgi būtu izveidot Iekšējās drošības fondu.

Uzraudzība un vērtēšana

Komisija kopā ar Padomi uzraudzīs progresu, kāds panākts attiecībā uz Iekšējās drošības stratēģiju darbībā. Komisija katru gadu izstrādās pārskatu Eiropas Parlamentam un Padomei par šo stratēģiju, balstoties uz dalībvalstu un ES aģentūru sniegto informāciju un, cik iespējams, izmantojot esošos ziņošanas mehānismus. Gada pārskatā tiks izcelti galvenie

---

35 Eiropas reaģēšanas spēju stiprināšana katastrofu gadījumos — civilās aizsardzības un humānās palīdzības nozīme - COM (2010) 600.

36 LESD 71. pants; skat. arī Padomes Lēmumu 2010/131/ES, ar ko izveido Pastāvīgo komiteju operatīvai sadarbībai iekšējās drošības jautājumos.

notikumi attiecībā uz katru stratēģisko mērķi, novērtējot, vai darbības ES un dalībvalstu līmenī ir bijušas efektīvas, un vajadzības gadījumā Komisija sniegs ieteikumus. Gada pārskatā tiks iekļauts arī pielikums, kurā tiks aprakstīta situācija iekšējās drošības jomā. To izstrādās Komisija, saņemot informāciju no attiecīgām aģentūrām. Pārskats katru gadu varētu būt pamatā Eiropas Parlamenta un Padomes debatēm par iekšējo drošību.

NOSLĒGUMA PIEZĪMES

Mūsu pasaule ir mainīga, un tāpat mainās draudi un pārbaudījumi, kas mūs skar. Attiecīgi būtu jāattīstās Eiropas Savienības reakcijai. Strādājot kopā pie šajā stratēģijā uzskaitīto darbību īstenošanas, mēs esam uz pareizā ceļa. Tomēr, lai cik stipri un labi sagatavoti mēs būtu, draudus pilnībā novērst nav iespējams. Tāpēc jo svarīgāk ir darboties intensīvāk.

Balstoties uz jauno tiesisko regulējumu – Lisabonas līgumu –, "Iekšējās drošības stratēģijai darbībā" turpmākajos četros gados būtu jākļūst par ES kopīgo programmu. Tās panākumi ir atkarīgi no visu ES dalībnieku kopīgiem centieniem, kā arī sadarbības ar pārējo pasauli. Tikai apvienojot spēkus un kopīgi strādājot pie šīs stratēģijas īstenošanas, dalībvalstis, ES iestādes, struktūras un aģentūras var sniegt patiesi koordinētu Eiropas atbildi uz mūslaiku draudiem drošības jomā.

Pielikums. Mērķu un darbību kopsavilkums

IEKŠĒJĀS DROŠĪBAS STRATĒĢIJA

MĒRĶI UN DARBĪBAS

MĒRĶI UN DARBĪBAS	ATBILDĪGIE	LAIKS
1. MĒRĶIS. Sagraut starptautiskos noziedznieku tīklus		
1. darbība. Noziedznieku tīklu identificēšana un izjaukšana		
Priekšlikums par ES Pasažieru datu reģistra izmantošanu	KOM[37]	2011. g.
ES nelikumīgi iegūto līdzekļu legalizēšanas apkarošanas tiesību aktu iespējama pārskatīšana, lai radītu iespēju identificēt uzņēmumu un fondu īpašniekus	KOM	2013. g.
Pamatnostādnes par bankas kontu reģistru izmantošanu noziedznieku finanšu kustības izsekošanai	KOM	2012. g.
Informācijas par noziedznieku finanšu darījumiem vākšanas, analīzes un apmaiņas stratēģija, ietverot apmācību	KOM kopā ar DV un *CEPOL*	2012. g.
Īsā laikā izveidotu kopējo izmeklēšanas grupu plašāka izmantošana	DV kopā ar *COM*, Eiropolu un *Eurojust*	Pastāvīgi

[37] Saīsinājumu atšifrējums: Eiropas Komisija (KOM), dalībvalstis (DV), Eiropas Policijas akadēmija *(CEPOL)*, Eiropas Tīklu un informācijas drošības aģentūru *(ENISA)*, Narkotiku jūras ceļu izpētes un operatīvais centrs *(MAOC-N)*, Vidusjūras Narkotiku apkarošanas koordinācijas centrs *(CECLAD-M)*, Eiropas Patvēruma atbalsta birojs *(EASO),* Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos (AP).

MĒRĶI UN DARBĪBAS	ATBILDĪGIE	LAIKS
2. darbība. Ekonomikas aizsardzība pret noziedznieku iefiltrēšanos		
Priekšlikums par dalībvalstu pretkorupcijas pasākumu uzraudzību un palīdzību tām	KOM	2011. g.
Valstu kontaktpunktu tīkla izveide valsts pārvaldes un regulējošām struktūrām	KOM kopā ar DV	2011. g.
Pasākumi intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzībai un viltotu preču pārdošanas internetā apkarošanai	DV un KOM	Pastāvīgi
3. darbība. Noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiscēšana		
Priekšlikumi par trešām personām piemērojamu konfiskāciju, paplašinātu konfiskāciju un konfiskācijas rīkojumiem, kas nav balstīti uz notiesāšanu	KOM	2011. g.
Efektīvu Līdzekļu atguves dienestu izveide un nepieciešamie pasākumi līdzekļu pārvaldībai	DV	2014. g.
Kopīgi rādītāji Līdzekļu atguves dienestu snieguma novērtēšanai un norādījumi, kā nepieļaut, ka noziedznieki atgūst konfiscētos līdzekļus	KOM	2013. g.

MĒRĶI UN DARBĪBAS	ATBILDĪGIE	LAIKS
2. MĒRĶIS. Novērst terorismu un risināt jautājumus saistībā ar radikalizēšanos un vervēšanu		
1. darbība. Iespēju radīšana kopienām novērst radikalizēšanos un vervēšanu		
Izveidot ES radikalizēšanās apzināšanās tīklu, kurā ietilptu tiešsaistes forums un ES mēroga konferences. Sniegt atbalstu pilsoniskajai sabiedrībai vardarbīgas ekstrēmistu propagandas atklāšanā, tulkošanā un apstrīdēšanā	KOM kopā ar Reģionu komiteju	2011. g.
Ministru konference par radikalizēšanās un vervēšanas novēršanu	KOM	2012. g.
Rokasgrāmata par radikalizēšanās novēršanu, vervēšanas izjaukšanu un iespēju radīšanu izkļūšanai no teroristu tīkliem un rehabilitāciju	KOM	2013.-2014. g.
2. darbība. Teroristu piekļuves liegšana finansējumam un materiāliem un to veikto darījumu izsekošana		
Satvars teroristu līdzekļu iesaldēšanai	KOM	2011. g.
Īstenot rīcības plānus, lai nepieļautu piekļuvi sprāgstvielām un ķīmiskām, bioloģiskām, radioloģiskām un kodolvielām	DV	Pastāvīgi
Politika, kā ES izgūt un analizēt finanšu ziņojumapmaiņas datus	KOM	2011. g.
3. darbība. Transporta aizsardzība		
Paziņojums par transporta drošības politiku	KOM	2011. g.

MĒRĶI UN DARBĪBAS	ATBILDĪGIE	LAIKS
3. MĒRĶIS. Uzlabot pilsoņu un uzņēmumu drošību kibertelpā		
1. darbība. Tiesībaizsardzības un tiesu iestāžu spēju attīstīšana		
ES kibernoziedzības centra izveide	Atkarībā no KOM priekšizpētes 2011. gadā.	2013. g.
Kibernoziegumu izmeklēšanas un kriminālvajāšanas spēju attīstīšana	DV kopā ar *CEPOL*, Eiropolu un *Eurojust*	2013. g.
2. darbība. Sadarbība ar nozari, lai radītu iespējas un aizsardzību pilsoņiem		
Pasākumu izveide ziņošanai par kibernoziegumiem un pilsoņu informēšana par kiberdrošību un kibernoziedzību	DV, KOM, Eiropols, *ENISA* un privātais sektors	Pastāvīgi
Norādījumi sadarbībai attiecībā uz nelegālu tiešsaistes saturu	KOM ar DV un privāto sektoru	2011. g.
3. darbība. Spēju uzlabošana darbam ar kiberuzbrukumiem		
Reaģēšanas grupu datorapdraudējumu gadījumos tīkla izveide katrā DV un vienas grupas izveide ES iestādēs, kā arī regulāri valstu darbnepārtrauces plāni un mācības, kā reaģēt uz incidentu un atgūties pēc avārijas	DV un ES iestādes kopā ar *ENISA*	2012. g.
Eiropas informācijas apmaiņas un brīdināšanas sistēmas *(EISAS)* izveide	DV kopā ar KOM un *ENISA*	2013. g.

MĒRĶI UN DARBĪBAS	ATBILDĪGIE	LAIKS
4. MĒRĶIS. Drošības stiprināšana, izmantojot robežu pārvaldību		
1. darbība. EUROSUR pilna potenciāla izmantošana		
Priekšlikums par *EUROSUR* izveidi	KOM	2011. g.
Darbības izmēģinājuma projekts pie ES dienvidu vai dienvidrietumu robežas	KOM, *Frontex*, Eiropols, *MAOC-N* un *CeCLAD-M*	2011. g.
2. darbība. Frontex ieguldījuma stiprināšana pie ārējām robežām		
Kopīgie ziņojumi par cilvēku tirdzniecību, cilvēku kontrabandu un nelegālu preču kontrabandu, kuri kalpo par pamatu kopīgām operācijām	KOM kopā ar *Frontex* un Eiropolu	2011. g.
3. darbība. Preču aprites pār ārējām robežām kopīga riska pārvaldība		
Iniciatīvas, lai uzlabotu spējas veikt risku analīzi un pievērsties tiem	KOM	2011. g.
4. darbība. Iestāžu sadarbības uzlabošana valstu līmenī		
Kopīgas riska analīzes izstrāde valstu līmenī, iesaistot policiju, robežsardzi un muitas iestādes, lai identificētu karstos punktus pie ārējām robežām	DV	2011. g.
Ierosinājumi, kā uzlabot pārbaužu koordināciju, kuras pie robežām veic dažādas iestādes	KOM	2012. g.

MĒRĶI UN DARBĪBAS	ATBILDĪGIE	LAIKS
Iestāžu sadarbības minimuma standartu un labākās prakses izstrāde	KOM, Eiropols, *Frontex*, *EASO*	2014. g.
5. MĒRĶIS. Uzlabot Eiropas izturētspēju krīzes un katastrofu gadījumos		
1. darbība. Pilnībā izmantot solidaritātes klauzulu		
Priekšlikums par solidaritātes klauzulas īstenošanu	KOM/AP	2011. g.
2. darbība. Visu apdraudējumu pieeja draudu un riska novērtējumam		
Riska novērtējuma un kartējuma pamatnostādnes katastrofu pārvarēšanas jomā	KOM kopā ar DV	2010. g.
Valstu pieejas riska pārvaldībai	DV	2011.-2012. g.
Pārnozaru pārskats par iespējamiem turpmākiem dabas vai cilvēku radītiem riskiem	KOM	2012. g.
Priekšlikums par veselības apdraudējumu	KOM	2011. g.
Regulāri pārskati par aktuālajiem draudiem	KOM kopā ar DV un *CTC*	2013. g.
Saskanīgas riska pārvaldības politikas izveide	KOM kopā ar DV	2014. g.
3. darbība. Dažādu situācijas apzināšanās centru sasaiste		
Nostiprināt saiknes starp nozaru agrīnās brīdināšanas un krīzes sadarbības funkcijām	KOM	2012. g.
Priekšlikums par saskanīgu vispārēju sistēmu klasificētās informācijas aizsardzībai	KOM	2011. g.

MĒRĶI UN DARBĪBAS	ATBILDĪGIE	LAIKS
4. darbība. Eiropas reaģēšanas spējas katastrofu gadījumos attīstīšana		
Priekšlikumi, kā attīstīt Eiropas reaģēšanas spējas ārkārtas situācijās	KOM	2011. g.